

Tilgi dem, for de vet ikke hva de skriver...

Av Torill Ringsø

Vi blir provosert når media bruker ord som *døvtum*, eller når de sidestiller *døvt* med *teit*. I dette innlegget vil jeg sette fokus på alle de omtalene som vi ikke reagerer like sterkt på, og som vi kanskje leser uten å tenke over hvordan de stigmatiserer og forenkler.

Media har satt fokus på overgrep mot hørselshemmede barn. Det er viktig at disse sakene kommer frem i lyset. Overgrep i enhver form er forkastelig og helt uakseptabelt.

Det er bra at mediene skriver om dette, men når skal vi reagere på måten de omtaler barna? Overgrepssakene det her er snakk om handler om døve som har vært utsatt for grusomheter, og noen ganger kan medias fremstilling av disse menneskene gjøre dem ytterligere urett. Ordene som brukes kan bidra til å snu fokuset bort fra det som har vært, er, og kanskje vil fortsette å være, døve barns største utfordring; nemlig samfunnets og voksnes manglende respekt for deres unike språklige situasjon.

Jeg har plukket noen sitater fra aviser som jeg stiller spørsmålsteget ved, for å illustrere hva jeg mener. Et sitat som omhandler ofrene for overgrepene er som følger; *Et fellestrekk er at det nesten aldri er noen som forteller om overgrepene (...)* og videre (...) *likevel visste nesten alle de som var utsatt for overgrep om andre som også hadde opplevd dette.*

Hvordan vet ofrene om andre som har opplevd det samme, hvis ikke noen har snakket om det? Kan det faktisk at mange visste om andre

tyde på at barna, som jo hadde tegnspråket felles, diskuterte dette med hverandre uten at de voksne forsto? Vi vet at ytterst få av de voksne på døveskolene kunne tegnspråk, så barna kunne ikke få hjelp fra dem.

Døvemiljøet er et interessant fenomen. Hva er nå egentlig det? Det er vel som andre samfunn, et miljø med ulike typer mennesker som deler språk og kultur? Eller er det riktig at det er et *veldig lukket miljø*, slik en avis hevder? Man tror at de overgrepsutsatte ikke forteller, fordi det er et lite miljø, og fordi de er redde for ikke å bli trodd. Døve kom sjelden i kontakt med døveforeningen før de var ferdige på skolen. Hvorfor defineres da *døvemiljøet* som årsaken til at ofrene ikke ville fortelle om overgrep som skjedde i skoletiden? Det er vel en generell utfordring at ofre for overgrep sliter med å fortelle hva som har skjedd?

Lukketheten forklares med sammenhengen mellom språk og identitet, og det informeres om at døves førstespråk er tegnspråk. Da er altså miljøer der man identifiserer seg med hverandre fordi man blant annet deler språk, i utgangspunktet lukkede miljøer?...

Leserne blir beroliget med at det idag er mange flere hørende som også kan tegnspråk, og da foregår kommunikasjonen mer flytende og åpent. Det var da endelig godt at hørende fant ut at de skulle lære seg tegnspråk, da. Nei, vent nå litt; er det ikke slik at hørende lærer tegnspråk fordi Norges Døveforbund i

sin tid startet med tegnspråkopplæring? Og instruktørene på kursene; var ikke mange av dem døve, som var aktive i *døvemiljøet*? Lukket, sa du?

Forskning viser at døve barn har hatt tre ganger så høy risiko som hørende for å bli utsatt for overgrep. En avis lurer på hvordan situasjonen er i dag, og uten at det vises til nye undersøkelser, så konstanterer man at risikoen er lavere fordi veldig få elever bor på internat. Så det var altså internatene i seg selv som var årsaken til at voksne foregrep seg på barn, og ikke at noen voksne manglet respekt for barnas integritet?

Bedringen tilskrives også det faktum at foreldre og barn nå lærer seg tegnspråk, slik at de kan kommunisere åpent. Døve barn som har gått på døveskole har alltid kunne tegnspråk, de lærte det av hverandre. Så når det i avisen står at *mangelen på språk har vært en stor risikofaktor*, så betyr vel det at risikoen minsker fordi *foreldrene* endelig har fått mulighet til å lære tegnspråk?

Noen vil kanskje mene at dette er flisespikkeri, men det er ikke greit når mediene bekrefter myter om døve. Alle leser aviser med sin forståelse av verden. Når en avis beskriver døve barn som ekstra sårbare, på grunn av manglende språk, så kan man tenke flere ting.

Jeg tenker da at døve barn er sårbare, på grunn av de voksnes manglende tegnspråk. Hva tror du majoriteten av den norske befolkningen tenker når de leser det?